

Jan Karski: el missatger en el buit

Dij, 28/10/2010 per Carles Armengol

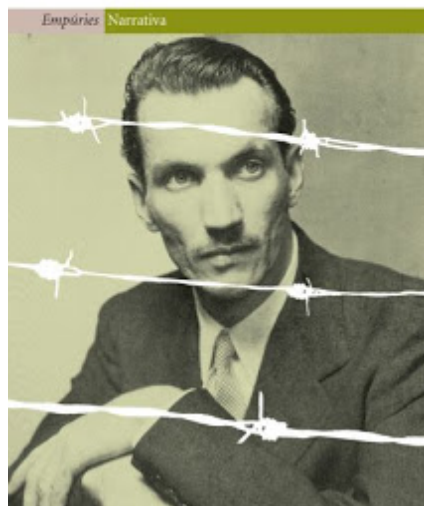
[Vent de cara](#)

Una breu ressenya de Melcior Comas a Presència, una setmana d'agost, em va cridar l'atenció, setmanes després vaig comprar [el llibre de Yannick Haenel](#) i no fa gaire el vaig llegir.

Potser un dels fets que em va cridar l'atenció era no saber res de la història d'aquest resistent polonès que, durant la 2a guerra mundial, va exercir la missió de donar a conèixer als aliats la situació dels jueus sota la dominació nazi i especialment del gueto de Varsòvia, el que va arribar a entrar, sense ser jueu, per esdevenir-ne testimoni. La seva missió, sense èxit, el va portar a diversos destins i principalment a Estats Units, on va arribar a entrevistar-se amb el president Roosevelt. No soc pas historiador ni especialista en la segona guerra mundial o en el genocidi jueu, però em va sorprendre que, entre tantes i tantes històries conegudes, per llibres, pel·lícules o documentals, no hagués sentit a parlar mai de Karski, tenint en compte que la missió de la seva vida va ser precisament

Yannick Haenel
Jan Karski

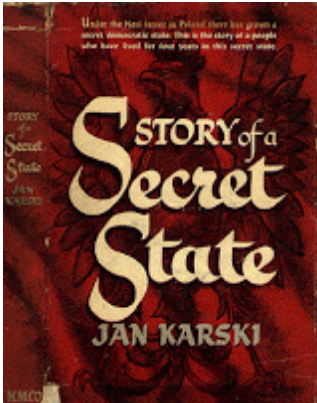

esdevenir testimoni. El llibre és un tríptic que s'inicia amb la transcripció del testimoni corprendor que Karski, aleshores amb una seixantena d'anys, fa a la pel·lícula [Shoah](#), el film-document sobre el genocidi. La segona part és un resum del llibre escrit pel propi Karski el 1944 ([Story of a Secret State](#)) i la tercera és una recreació de l'autor del llibre sobre el que podrien haver estat les reflexions de Karski.

El resultat és una lectura que captiva, certament la vida de Karski és propicia a la novel·lació, però alhora molt inquietant. Em va deixar un regust estrany i

certament incòmode.

La vida de Karski és sens dubte la història d'una frustració absoluta. Quan trametre el missatge de les seves dues visites al gueto i l'hora passada en un camp d'extermini, esdevé la missió de la seva vida, s'enfronta a un buit brutal. No és cregut o no interessa creure-se'l del tot i, en definitiva, res aconsegueix en el seu llarg periple, en les seves entrevistes i en les seves múltiples al·locucions. Això marca definitivament i per sempre més la vida del protagonista i l'actuació dels aliats, pel que fa a l'extermini jueu, queda en qüestió amb aquest testimoni.

Jan Karski és també el testimoni del particular drama polonès, dins la tragèdia mundial d'aquells anys. Polònia -i no tant sols els jueus- és gairebé aniquilada. És la nació que pateix l'acarnissament igualment salvatge, igualment criminal, dels dos grans totalitarismes, en tot paral·lels: el nazisme alemany i el comunisme soviètic. Els fets de Katyn, l'assassinat de 22.000 oficials polonesos per ordres de Stalin, el veritable intent de genocidi de la nació polonesa, amagat hàbilment per la propaganda comunista durant anys fent-lo passar per una acció alemanya, també travessa la vida del nostre protagonista.

Tot plegat testimonis que, malgrat els anys, encara resulten incòmodes. Certa passivitat de tots els aliats davant el genocidi jueu, o la tardança i la recança que arrossega la condemna del comunisme, pesen sobre les consciències lliures i les ments lúcides d'occident.